

Кириченко В. М.

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Солдатенко О. А.

доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови в Україні на сучасному етапі визначені надзвичайними та небаченими раніше обставинами. 24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 був оголошений воєнний стан через вторгнення збройних сил Російської Федерації та агресію проти України [1]. Однак навіть в такій складній ситуації судова система продовжує свою діяльність та повністю виконує свої функції. Зокрема, здійснення правосуддя у межах кримінального судочинства ґрунтується на статті 2 Кримінального процесуального кодексу України, яка передбачає справедливе, неупереджене та своєчасне розгляд і вирішення справ з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб, а також держави [2].

Незважаючи на значні зміни в державній системі, судова система зобов'язана виконувати свою основну функцію – здійснення правосуддя. Законом України «Про правовий режим воєнного стану» встановлено, що в період воєнного стану суди діють виключно згідно з законами України та Конституцією, і не мають обмежень, визначених чинним законодавством [3]. Заборонено створення надзвичайних або особливих судів, а також будь-яке прискорення або скорочення форм судочинства. Законні зміни територіальної підсудності справ передбачаються в разі неможливості здійснення правосуддя, а також можливість зміни місцезнаходження судів [3]. Отже, не дивлячись на складні обставини, судова система України продовжує забезпечувати реалізацію правосуддя та захист прав і свобод громадян і держави в умовах воєнного стану.

У сучасних умовах, важко перебачуваних та несприятливих для нормального функціонування країни, судова система України стикається з викликами, яких ніколи раніше не випадало їй долати. Введений 24 лютого 2022 року Указом Президента України № 64/2022 воєнний стан став

причиною значного перегляду та адаптації правових механізмів, включаючи судову систему, до надзвичайних обставин. Проте, навіть в умовах воєнного стану, судовий процес продовжує свою діяльність та здійснює правосуддя, дотримуючись принципів справедливості, неупередженості та своєчасності [4].

З моменту оголошення воєнного стану в Україні зареєстровано значну кількість законопроектів, спрямованих на впровадження змін у законодавство, що стосується умов судочинства. Декілька з цих законопроектів заслуговують на особливу увагу, зокрема, законопроект про внесення змін до Закону України Про судоустрій і статус суддів щодо здійснення судочинства в умовах воєнного або надзвичайного стану №7316 від 26 квітня 2022 року. Цей законопроект пропонує впровадження ряду новацій, таких як доручення повноважень секретаря судового засідання іншим працівникам апарату суду, можливість виконання їх професійних функцій дистанційно, розширення сфери застосування письмового провадження та можливість проведення зборів суддів дистанційно у режимі відеоконференції [4].

Воєнний стан, оголошений на території будь-якої країни внаслідок збройного конфлікту чи агресії, ставлять перед судовою системою низку викликів і вимагають адаптації судочинства до надзвичайних обставин. Особливо це стосується кримінального судочинства, яке має забезпечити справедливість, ефективний захист прав та інтересів громадян, а також збереження законності в умовах воєнного конфлікту.

Під впливом воєнного стану в країні, законодавство здійснює значні зміни для забезпечення ефективності та справедливості судового процесу. Зокрема, приймаються законопроекти, спрямовані на внесення змін до процесуального законодавства, які регулюють проведення кримінального судочинства в умовах воєнного або надзвичайного стану [2].

Однією з основних особливостей здійснення кримінального судочинства в умовах воєнного стану є необхідність забезпечення безпеки всіх учасників процесу, включаючи суддів, прокурорів, адвокатів, свідків та інших осіб. Це може вимагати введення додаткових заходів безпеки під час засідань суду, перевірку осіб, що звертаються до суду, та обмеження доступу до судових будівель. Ще однією важливою особливістю є збереження принципів справедливості та правової держави навіть в умовах воєнного конфлікту. Це означає, що судові рішення повинні базуватися на об'єктивних доказах і відповідати принципам правосуддя, незалежно від політичних обставин чи військових дій [3].

Крім того, умови воєнного стану можуть впливати на процедури судового розгляду, включаючи можливість проведення засідань у спеціальних умовах, використання дистанційних технологій для участі учасників процесу, а також зміни в процедурі допиту свідків та підозрюваних [1]. Загалом, здійснення кримінального судочинства в умовах воєнного стану

вимагає від судової системи гнучкості, швидкості та відповідальності. Незважаючи на складні умови, вона повинна забезпечувати справедливість та законність, щоб зберегти довіру громадян до судової влади в найбільш критичні часи.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що в сучасних умовах судова система України зуміла зберегти свою функціональність та продовжує здійснювати правосуддя. Система судових органів виконує свою основну функцію – здійснення правосуддя, навіть в умовах воєнного стану, забезпечуючи право особи на судовий захист, яке гарантоване Конституцією України. Незважаючи на воєнні дії, судова система продовжує роботу, хоча й із зазначеними особливостями та обмеженнями. Важливо відзначити, що закріплення особливостей судового процесу в умовах воєнного стану є необхідним кроком для забезпечення ефективного та справедливого правосуддя в умовах надзвичайних обставин.

1. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Електронний суд. Офіційна веб-сторінка. URL: <https://id.court.gov.ua>.

3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 29.09.2022 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 01.10.2022 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Ковальова А. І.

курсант 3-го курсу

Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Бодирєв Д. А.

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЙОМУ

Питання щодо незаконного обігу вогнепальної зброї та боєприпасів є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день, оскільки створює загрозу, як для суспільства, так і для національної безпеки держави в цілому.